

BASES DEL V PREMI DE COMPOSICIÓ PER A DOLÇAINA I PIANO “CIUTAT D’ALGEMESÍ”

1. La composició serà per a una o dues dolçaines i piano, i haurà de ser original i inèdita.

2. Les obres seran d'estil lliure i tindran en compte les característiques de la dolçaina descrites en la fitxa tècnica.

3. Caldrà presentar 4 còpies dels treballs, amb títol, a mà o amb ordinador, (en aquest cas s'afegirà un cd-rom amb l'arxiu en format mid., mus., finale, encore o sibelius).

4. A part, i en sobre tancat, on es farà constar el títol de l'obra, s'indicarà el nom de l'autor o autors, domicili, telèfon de contacte i un breu currículum.

5. La dotació dels premis serà la següent:

1 Primer Premi dotat amb 3.000 euros.

1 Segon Premi dotat amb 1.500 euros.

6. El jurat serà nomenat per resolució d'Alcaldia i estarà format per persones de reconegut prestigi i competència en el món de la dolçaina, el piano i la composició, i les seues decisions seran inapel·lables.

7. El jurat podrà dividir o declarar deserts els premis, així com concedir les mencions honorífiques que considere oportunes, sense dotació econòmica.

8. Les composicions podran enviar-se fins el dia 15 de maig de 2009, a: Ajuntament d'Algemesí. Departament de Cultura • Plaça Major, 3 • 46680 Algemesí. Caldrà indicar al sobre *“Cinqué Premi de Composició per a Dolçaina i Piano Ciutat d'Algemesí”*.

9. Els treballs presentats i no premiats podran ser retirats a requeriment dels autors, en el termini de 15 dies posteriors a la publicació de la resolució del jurat. En cas contrari, els treballs quedaran en poder de l'entitat convocant que els utilitzarà per als fins de promoció i divulgació que considere oportuns.

10. L'Ajuntament d'Algemesí, com a entitat organitzadora i a efectes de difondre la música per a dolçaina, es reserva el dret de publicar l'obra premiada, així com les que ocasionalment obtinguen mencions d'honor, i adquireix els drets de la seua edició sense perjudici del fet que els seus autors puguen fer altres edicions, amb l'únic requisit que hi facen constar el premi o menció obtinguda.

FITXA TÈCNICA DE LA DOLÇAINA*

TESSITURA

L'extensió en so real és des del LA 4 final al MI 6. En comptades ocasions s'utilitza el FA # 6, i sempre està ben preparat, lligat i en progressió de graus conjunts.

LECTOESCRITURA MUSICAL

La música per a dolçaina sempre s'escriu en clau de Sol.

A nivell d'escriptura musical el nostre instrument s'anomena dolçaina en SOL, la qual cosa vol dir que és un instrument transpositor que llig la seua música en sol. Les partitures escrites cor·rectament per a dolçaina estan transportades per a instrument en sol. Així doncs, la nota més greu és el Re escrit davall del pentagrama i la nota més aguda el LA situat en la primera línia addicional damunt del pentagrama. Si es volen endevinar les notes reals (en DO) en una partitura per a dolçaina, cal fer un transport d'una quinta justa ascendent.

Per tant, sempre que no s'especifique el contrari, en els següents apartats quan s'esmenta el nom de notes i / o de tonalitats, es fa referència a les específiques de la dolçaina (en Sol) i no a les notes reals (en Do).

ACÚSTICA

El so del nostre instrument és penetrant i de gran potència.

Fins fa pocs anys la seua activitat s'ha esdevingut exclusivament als carrers i places de molts pobles i ciutats i ha esdevingut protagonista de grans concentracions de públic al si de festes i costums de les nostres comarques. Per aquest motiu és lògic que, en la seua contínua evolució, s'apreciara i es desenvolupara de manera especial la seua potència sonora.

Pel fet d'utilitzar la canya doble i el tub cònic, el so de la dolçaina pot assemblar-se bàsicament al de l'oboè o la xirimia; no obstant, hi ha notables diferències. Tot i que el nostre instrument produïx sons en una tessitura aguda, té una gran personalitat tímbrica per causa de la gran riquesa en harmònics que posseeix. En determinades condicions d'audició també pot assemblar-se al saxo soprano o a la trompeta.

El domini de l'afinació es basa en combinacions de posicions digitals sobre 8 orificis (set davanters i un altre posterior), i en subtils canvis en la pressió de l'aire i en l'embocadura.

REGISTRES

L'àmbit acústic de la dolçaina es divideix en dos registres que es diferencien pel timbre i per la manera de produir-se.

1.- Registre mitjà: El so és natural. És el més descansat i relaxat. Comprén la

primera octava, des del Re greu (LA 4 real) fins al Re agut (LA 5 real). La seua afinació és relativament senzilla.

2.- Registre agut: Són els primers harmònics de les notes naturals que es produeixen per un augment de la pressió de la columna d'aire. L'afinació n'és molt complicada i l'execució n'és més difícil i cansada. Mantenir aquest registre durant un cert període de temps és vertaderament esgotador i la seua execució pot esdevenir impossible. Se situa en la segona octava, des del MI agut (SI 5 real) fins al LA agut (MI 6 real).

ALTERACIONS

Tot i que la dolçaina no és un instrument concebut per a produir cromatismes, en l'actualitat se'n pot aconseguir l'execució, però no només mitjançant una tècnica molt complexa i difícil, amb evidents canvis de timbre i de volum.

Les alteracions amb un so clar i potent, i alhora senzilles d'executar són: Do # i Re # de la primera octava.

Amb un so més apagat, de major dificultat i amb una gran disminució de la potència sonora trobem: Fa natural, Si b / La #, Sol # / La b de la primera octava i Fa natural, Re # / Mi b i Sol # / La b de la segona octava.

TONALITATS

Les tonalitats més utilitzades a causa de la seua menor dificultat són: Sol M i Re M, ja que el Fa # i el Do # es produeixen de forma natural. També el Mi m, ja que el Re # de la primera octava és una alteració relativament senzilla.

Amb certa dificultat es troba el Do M, ja que el Fa natural no es produeix de manera natural, i dins de l'escala natural de la dolçaina està considerat com una alteració. D'altra banda, no existeix la tònica inferior (Do greu).

Difícils: Si m, Sol m, La M i La m.

Molt difícils: Mi M, Re m, Fa # m, Do # m, Fa M, Mi b M, Do m i Si b M.

De màxima dificultat són totes les altres tonalitats.

DINÀMICA

Com s'ha dit adés, el so del nostre instrument té una gran potència. Això vol dir que tocar fort és allò habitual i que tocar més fort resulta impossible.

Amb les tècniques d'interpretació actuals es pot aconseguir efectes de dinàmica, però es tracta d'una activitat massa dificultosa, perquè complica enormement l'afinació i origina la pèrdua de timbre. En conseqüència, cal tenir en compte els següents aclariments, si es vol traure el màxim profit de la interpretació i de l'expressió:

1.- No s'han d'utilitzar mai els canvis dinàmics en el segon registre (del MI al LA aguts). Aquestes notes sempre sonen fortes i sols amb molta dificultat es pot apaivagar i enfosquir lleugerament el seu so.

2. - Al nostre instrument, a diferència del que passa amb altres, baixar

la potència sonora implica un enorme esforç físic en l'embocadura i la utilització d'una tècnica de gran dificultat i complexitat. Cal anar amb compte i no acumular dificultats.

3. - Sols es pot garantir l'èxit en la gamma des d'un ff fins a un mp.

4. - No s'ha d'abusar dels canvis sobtats.

ARTICULACIÓ

L'articulació de l'instrument és molt limitada si la comparem amb la resta d'instruments de la seua família. Per això i per raons tècniques com ara la impossibilitat de realitzar el doble i / o triple picat, l'execució n'és lenta.

Per a interpretar a elevada velocitat, cal recórrer a les combinacions de lligats, tenint en compte la difi cultat que comporta el canvi d' octava i en la major part de les ocasions la seua impossibilitat. Una de les peculiaritats del nostre instrument és que l'emissió natural i més fàcil del so s'origina articulant el principi i el fi nal de la nota, mentre que en els altres instruments de vent resulta més normal l'emissió sense articulació. D'altra banda, l'articulació còmoda per al dolçainer/a consisteix a un atac dur i concret, molt comprensible si es pensa que es tracta d'un instrument de gran potència sonora que no ha desenvolupat altres tècniques senzillament perquè no li feien falta (l'evolució sorgeix quasi sempre arran de la necessitat). Però, malgrat aquestes circumstàncies, la tècnica en l'atac simple i els lligats està evolucionant de valent per tal d'assolir una gamma ampla en matissos per a la dicció de la frase musical. El motiu d'aquesta evolució rau fonamentalment en la seua convivència amb els altres instruments normalitzats.

DIGITACIÓ

Les principals característiques en la digitació són gairebé les mateixes que pot tenir qualsevol instrument de vent i fusta sense claus. Sols cal considerar que les posicions de Fa natural, Si b / La # i La b / Sol # difi culten enormement la execució a certes velocitats. També cal tindre en compte els canvis de registre, ja que el nostre instrument no té claus o posicions digitals per tal de canviar d'octava, per la qual cosa cal recórrer a la pressió de l'aire i de l'embocadura (harmònics). Aquestes circumstàncies, lligades a la dificultat de l'afinació fa que no es puga exigir un virtuosisme semblant al dels altres instruments cultes, com l'oboè o el clarinet.

RESISTÈNCIA

La dolçaina és un instrument musical que ocasiona ràpidament la fatiga física i psicològica de l'intèrpret, molt més ràpidament que els instruments de metall. Això s'esdevé sobretot a causa de les seues característiques. Com que es tracta d'un instrument curt, ofereix poca resistència al pas de l'aire i exigeix per tant l'ús d'una gran quantitat i pressió. La canya que s'hi empra és una de les majors i més

dures de les de la família dels oboès, per la qual cosa cal exercir una gran pressió sobre ella per poder manipular el so. No obstant, la resistència augmenta progressivament a mesura que l'obra posseeix menys aguts, nombroses i abundants respiracions, compassos d'espera i menor dinàmica, així com quan s'evita –sempre que siga possible— les alteracions difícils.

**Elaborada per Xavier Richart, dolçainer d'Algemesí i professor titular de dolçaina al conservatori "José Iturbi" de València.*

Vé Premi de Composició per a Dolçaina i Piano "CIUTAT D'ALGEMESÍ" 2009

